

Juni
2021

Radicalisering vanuit de invalshoek van de databanken

Addendum
Aanvullende nota over de richtlijnen
betreffende het beheer van politionele informatie

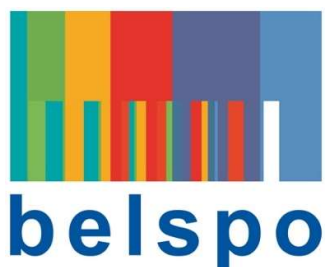
*Isabelle Detry
Benjamin Mine
Patrick Jeuniaux*

Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie
Institut National de Criminalistique et de Criminologie

Folks, Authorities and Radicalism: between polarization and social construction (FAR).

Project gefinancierd door het Federaal Wetenschapsbeleid (BELSPO) - Contract #BR/175/A4/FAR.

ADDENDUM

Aanvullende nota over de richtlijnen betreffende het beheer van politionele informatie

1. Contextualisering

Sinds de voltooiing van het verslag over radicalisering vanuit de invalshoek van de databanken¹ zijn in verschillende gemeenschappelijke richtlijnen van de ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken de regels nader gepreciseerd voor het beheer van politionele informatie, waar het in dat verslag over gaat. Aangezien deze richtlijnen allemaal een bindend karakter hebben, leek het ons relevant om deze nota te publiceren, waarin het verslag met belangrijke elementen wordt aangevuld.

Gezien de technische aard van het onderwerp en de beknoptheid van deze nota wordt de lezer verzocht het verslag te lezen, waarin de begrippen worden geïntroduceerd die nodig zijn om de nota goed te begrijpen.

2. Drie richtlijnen

Het gaat momenteel om drie richtlijnen, die op 28 januari 2021, 2 februari 2021 en 28 mei 2021 zijn gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad.

2.1 De eerste richtlijn

De richtlijn van **28 januari 2021** bepaalt de nadere regels voor de toereikende, terzake dienende en niet overmatige maatregelen met betrekking tot de **koppeling of correlatie** van de technische gegevensbanken ingevolge het gebruik van intelligente camera's en systemen voor de automatische nummerplaatherkenning, bedoeld in artikel 44/2, § 3 van de wet op het Politieambt, met de gegevensbanken bedoeld in artikel 44/2, §§ 1 en 2 WPA, of met andere gegevensbanken waartoe de politiediensten toegang hebben door of krachtens de wet of internationale verdragen die België binden.

2.2 De tweede richtlijn

De richtlijn van **2 februari 2021** bepaalt de **nadere regels voor de mededeling van persoonsgegevens en informatie** die door de politiediensten worden verwerkt in het raam van hun opdrachten van bestuurlijke en gerechtelijke politie, bedoeld in de artikelen 14 en 15 van de wet op het politieambt, door de politiediensten en tot de rechtstreekse toegang en de rechtstreekse bevraging van de ANG.

2.3 De derde richtlijn

De richtlijn van 28 mei 2021 heeft betrekking op de toegangsregels van de leden van de politiediensten tot de algemene nationale gegevensbank en de basis-, bijzondere en technische gegevensbanken.

¹ Isabelle Detry, Benjamin Mine en Patrick Jeuniaux (2021), *Radicalisering vanuit de invalshoek van de databanken*, Onderzoeksrapport, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Operationele Directie Criminologie, Collectie van onderzoeksrapporten en onderzoeksnota's. 65 p.

Drie dagen later werd echter een erratum gepubliceerd, waarin werd gesteld dat “de tekst gepubliceerd onder het publicatienummer 2021/30853, op pagina 55280, als onbestaande moest worden beschouwd en dat de tekst afzonderlijk opnieuw zou worden gepubliceerd”. Voor zover wij weten, is deze tekst nog niet opnieuw gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad.

Tot slot zou binnenkort ook een herinnering moeten worden gepubliceerd aan de regels inzake de mededeling van persoonsgegevens en informatie aan buitenlandse politiediensten, aan de internationale organisatie voor gerechtelijke en politionele samenwerking en aan de internationale rechtshandhavingdiensten.

3. Toelichting bij de tweede richtlijn

We beschrijven nu de inhoud van de richtlijn van 2 februari 2021 betreffende de nadere regels voor de mededeling van persoonsgegevens en informatie, in die zin dat deze de inhoud van het bovengenoemde verslag aanvult en specificeert in punt 1.1.6 ‘Toegang tot gegevens en informatie in de ANG’.

Deze bindende richtlijn heeft tot doel alle mogelijkheden te regelen voor politiediensten om de in de ANG opgeslagen persoonsgegevens en informatie aan (nationale) derden te verstrekken. Deze richtlijn doet vermoeden dat de politiediensten zich willen beschermen tegen een toenemende vraag om hun gegevens mee te delen, en dat zij willen voorkomen dat zij, als producenten van gegevens, verantwoordelijk worden gesteld voor inbreuken op de persoonlijke levenssfeer die de mededeling van deze gegevens zou kunnen veroorzaken. Hoewel de politiediensten zich in het algemeen het recht voorbehouden om gegevens of informatie mee te delen wanneer zij dit noodzakelijk achten voor de uitvoering van de wettelijke taken van de bestemming, en dit bij ontstentenis van een aanvraag, wordt in de richtlijn zeer duidelijk bepaald dat de politiediensten verplicht zijn of de mogelijkheid hebben om gegevens aan een derde te verstrekken wanneer deze daarom vraagt. De politiedienst tot wie de aanvraag is gericht, wordt aangeraden om de aanvraag altijd voor te leggen aan zijn hiërarchie en in ieder geval om na te gaan of de aanvrager wel degelijk recht heeft op deze informatie. Zo moet de politiedienst, zelfs als de aanvrager het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse (OCAD), een inlichtingendienst, de Cel voor Financiële Informatieverwerking (CFI), de Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ) of de onderzoeksdienst van de douane is, nagaan of de identiteit van de aanvrager wel degelijk die van een van deze diensten is en of “de verdere verwerking door deze dienst wettelijk is toegestaan en of het verkrijgen van deze gegevens door de derde dienst berust op een bestaande behoefte om de gegevens en/of informatie uit te wisselen”. Indien de gegevens betrekking hebben op een verdachte of op een zaak die zich in de fase van informatieverstrekking aan het parket bevindt, moet bovendien het voorafgaande akkoord van het parket worden gevraagd; indien de gegevens zich in de fase van het gerechtelijk onderzoek bevinden, moet per geval het akkoord van het parket worden gevraagd.

De richtlijn maakt ook zeer duidelijk dat er op dit gebied geen sprake kan zijn van een algemeen voorafgaand akkoord van het parket inzake de strijd tegen terrorisme en gewelddadig extremisme.

Evenzo wordt er in de richtlijn aan herinnerd dat de gebruikscodes van de RIR's moeten worden nageleefd en dat de status van de persoon in de ANG moet worden gespecificeerd (verdachte, dader, getuige, slachtoffer).

De politiedienst moet ook nagaan of de bestemming aan een geheimhoudingsplicht is onderworpen.

Tot slot herinnert de richtlijn aan de verplichting van de politiedienst om de kwaliteit van de gegevens te beoordelen voordat deze worden meegedeeld. Als de validatie niet is (of kon worden) uitgevoerd, en er dus nog geen registratie in het ANG is, moet de bestemming hierover worden geïnformeerd.

Wanneer de aanvrager een Belgische openbare overheid, een publiek orgaan of een publieke instelling of een instelling van openbaar nut is die op de 'lijst' staat, moet de politiedienst een drievoudige controle uitvoeren:

- (1) Zijn de gevraagde gegevens persoonsgegevens?
- (2) Zo ja, staat de aanvrager op de lijst?
- (3) Zo ja, toont de bestemming aan dat de gevraagde gegevens toereikend, ter zake dienend en niet overmatig van aard zijn in het licht van de doeleinden waarvoor deze ze wenst te verkrijgen?

Indien vraag (2) en (3) ontkennend worden beantwoord, kunnen de gegevens niet worden verstrekt.

Indien de aanvraag betrekking heeft op een herhaaldelijke en volumineuze mededeling, moet voorafgaand aan het verstrekken van de gegevens een protocolakkoord worden gesloten tussen de bestemming en de verwerkingsverantwoordelijke, waarin wordt bepaald (1) welke categorieën van personeelsleden gemachtigd zijn, (2) welke veiligheidsmaatregelen in verband met deze mededeling (bij voorkeur langs elektronische weg) moeten worden genomen, (3) wat de specifieke voorwaarden zijn, zoals het verbod op latere verzending, het verbod op gebruik voor andere doeleinden en de verhindering van het informatierecht van de betrokkene indien geen voorafgaande toestemming werd verleend.

Tot slot wordt in de richtlijn ook ingegaan op de vraag aan welke voorwaarden de verzoeken om een recht van rechtstreekse toegang of een recht van rechtstreekse bevraging en de verzoeken om te worden opgenomen in de 'lijst' van overheden, organen en instellingen die voor de uitoefening van hun taken kennis mogen nemen van bepaalde gegevens, moeten voldoen.

Wat het verzoek om rechtstreekse toegang en rechtstreekse bevraging betreft, wordt eraan herinnerd dat dit recht enkel kan worden verleend bij koninklijk besluit en na advies van het Controleorgaan op de politionele informatie (COC) en als het verzoek wettig en evenredig is. Om te kunnen nagaan of aan deze voorwaarden is voldaan, bevat elke aanvraag op zijn minst de volgende informatie: 1) de doeleinden van de verwerking, 2) of de aanvragende dienst deel uitmaakt van de strafrechtshet, 3) de context van het verzoek, en 4) de operationele motivering van de aanvraag. Voorts bepaalt de richtlijn dat de concrete functionele en technische modaliteiten zullen worden opgenomen in een protocolakkoord tussen de aanvrager en de directie van de politionele informatie en de ICT-middelen (DRI).

Ook de toevoeging van een entiteit aan de lijst van gemachtigde overheden, organen en instellingen vereist diverse controles en een bijzondere procedure. De lijst wordt opgesteld door de ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken op basis van een voorstel van het Comité voor informatie en ICT. Het voorafgaande advies van het COC en van het College van Procureurs-generaal wordt ingewonnen. Er wordt verduidelijkt dat het advies van het COC niet bindend is.

*
* *